

ROZHODNUTÍ VELITELE VOJENSKÉHO OKRUHU NA PŘÍŠTÍ DEN

Jedním z trvalých úkolů štábů všech stupňů je soustavné zlepšování stylu práce jak v míru, tak i za branné pohotovosti státu. U teritoriálních štábů je metodika práce v přípravě na činnost za branné pohotovosti státu do značné míry závislá na celkovém systému řízení otázek obrany a ochrany teritoria jako celku. Proto je jejich metodika práce stále ve stadiu hledání nejlepších a nejefektivnějších forem. Jde o vyšší sladěnost teritoriálních štábů a o zdokonalování úrovně součinnosti nejen s polními štáby, ale též se stranickými a státními orgány. Některé dílčí nedostatky jsou v komplexním hodnocení situace na teritoriu.

V článku se zaměřím na obsahové zaměření otázek při ujasnění úkolu a zhodnocení situace na teritoriu vojenského okruhu při přípravě a přijetí rozhodnutí velitele vojenského okruhu na příští den. Je to totiž rozhodující podklad pro řešení situace na teritoriu vojenského okruhu.

Vycházím z toho, že základem metodiky práce velitele a štábu vojenského okruhu bude pevný denní režim, založený na plnění stálých denních úkolů, které vyžadují pravidelné denní řešení za každé situace na teritoriu vojenského okruhu. Součástí této pravidelné činnosti má být i pravidelné hodnocení situace na teritoriu VO a přijetí rozhodnutí velitele VO na příští den. Dále vycházím z varianty, že velitel VO připravuje se svým štábem rozhodnutí v době, kdy již obdržel rozkaz (nařízení) nadřazeného stupně a zná již usnesení Rady obrany svého stupně (pokud bude přijímáno).

Obsah zhodnocovacího procesu velitele VO při přípravě a přijetí rozhodnutí na příští den může být v jednotlivých dnech různý. Bude určován hlavně podmínkami, za kterých bude rozhodnutí připravovat, obsahem úkolů nadřazeného stupně i usneseními příslušného stupně Rady obrany. Bude záviset i na čase, který má k přípravě rozhodnutí a na schopnosti celého štábu okruhu získat včas potřebné údaje o situaci na teritoriu. Schopnost přijmout v co nejkratší době neoptimálnější rozhodnutí bude rozhodujícím ukazatelem nejen

velitelských schopností a umění velitele VO, ale i ukazatelem operační zralosti celého štábu vojenského okruhu, neboť ten bude veliteli připravovat potřebné podklady a návrhy.

Výchozí podklady pro přijetí rozhodnutí velitele VO jsou:

- úkol vojenského okruhu k obraně a ochraně teritoria,
- rozkazy (nařízení) nadřízeného stupně,
- usnesení Rady obrany,
- celkový stav vojenskopolitické a ekonomické situace na teritoriu okruhu,
- vyhodnocené údaje o situaci na teritoriu VO k určenému času,
- situace a bojeschopnost vlastních sil,
- materiální možnosti.

V procesu přijímání rozhodnutí si velitel VO ujasní úkol, zhodnotí situaci na teritoriu okruhu a na základě závěrů se rozhodne. Při dostatku času je účelné, aby se radil s náčelníkem štábu okruhu a dalšími funkcionáři štábu o závěrech ze zhodnocení situace a o jednotlivých úkolech rozhodnutí. Tím si lépe může ověřit správnost vlastních závěrů. Proto náčelníci oddělení štábu VO mají mít připraveny vždy potřebné informace a potřebné propočty a návrhy pro přijetí reálného rozhodnutí velitele VO.

Při ujasnění úkolu bere velitel VO hlavně v úvahu:

- zámysl nadřízeného štábu k řešení situace a úlohu okruhu při řešení celkové situace na území státu,
- obsah úkolů podle usnesení příslušného stupně Rady obrany a podmínky plnění v závislostech na úkolech nadřízeného štábu,
- úlohu a úkoly směrem k zabezpečení činnosti polních vojsk na teritoriu VO a které součinnostní otázky bude nucen řešit s příslušnými štáby polních vojsk na teritoriu,
- úlohu a úkoly směrem k celkové obraně a ochraně teritoria okruhu,
- úlohu, úkoly a součinnostní otázky směrem ke stranickým a státním orgánům na teritoriu, směrem ke štábu Civilní obrany, štábu Lidových milicí a Sboru národní bezpečnosti,
- úlohu a úkoly sousedů v dané situaci,
- časové a prostorové plnění úkolů na teritoriu okruhu.

Zhodnocení situace na teritoriu VO má veliteli okruhu pomoci k tomu, aby mohl přijmout reálné rozhodnutí. Tuto činnost proto zaměří na hodnocení zásadních otázek. Vyloučí z ní ty podrobnosti, které jsou mu již známy. Zhodnocení situace bude mít oproti veliteli polního štábu řadu odlišností.

Zejména na počátku války bude hodnocení ovlivněno tím, zda budou na teritoriu působit polní vojska, jak se podařilo nebo se daří plnit plánované mobilizační úkoly a samozřejmě i způsobem zahájení války (s jadernými nebo bez jaderných zbraní). Proto velitel VO hodnotí situaci v širších souvislostech, a hlavně zhodnotí možný vývin situace nepřítele i polních vojsk na teritoriu VO. Řadu údajů může získat od štábů polních vojsk, které jsou na území VO. Daleko širěji bude hodnotit celkovou vojenskopolitickou a ekonomickou situaci na teritoriu okruhu a stav operační přípravy, hlavně situaci na komunikační síti.

V přípravě rozhodnutí může při hodnocení situace velitel hodnotit

- vojenskopolitickou situaci na teritoriu VO,
- situaci vlastních sil a prostředků,
- stav operační přípravy na území VO a ekonomickou situaci,
- stav řízení, velení a spojení na teritoriu okruhu,

- situaci sousedů,
- meteorologickou situaci,
- časové možnosti.

Při hodnocení vojenskopolitické situace bere velitel hlavně v úvahu:

— možný zámysl činnosti nepřítelů a vliv jeho činnosti na plnění úkolů obrany a ochrany teritoria okruhu,

— jak účinky jaderných (hromadných leteckých) úderů ovlivní veškerou činnost na teritoriu, jaká opatření bude třeba učinit k odstraňování následků ve vojenské i civilní oblasti,

— situaci polních vojsk na teritoriu okruhu, možný vývin situace na příští den. Jaká opatření jsou veliteli okruhu uložena k zabezpečení polních vojsk nebo ze situace na teritoriu mohou na příští den vyplynout, jaké součinnostní otázky bude nucen se štábem (štáby) polních vojsk řešit,

— jak celková situace na teritoriu VO ovlivní nebo může ovlivnit v příštím dnu celkový život na teritoriu, jak narušuje nebo může narušit vojenská opatření obrany a ochrany teritoria i chod ekonomiky,

— morální stav obyvatelstva, jeho ztráty, vliv na vojska, závěry pro opatření k dalšímu možnému doplňování a k likvidaci nezdravých nálad,

— jakými prostředky likvidovat velké požáry na teritoriu,

— jaké problémy přináší evakuace obyvatelstva a její možný vliv na plnění vojenských úkolů na teritoriu okruhu,

— jak byl narušen chod výroby v důležitých zbrojních závodech na teritoriu okruhu,

— jak daná situace zhorší celkovou vojenskopolitickou situaci na teritoriu okruhu. Které problémy může řešit přímo štáb okruhu a které je třeba navrhnout k řešení Radě obrany nebo nadřazenému štábu, které součinnostní otázky bude řešit se štábem Civilní obrany, s Lidovými milicemi a dalšími orgány.

Při hodnocení situace vlastních vojsk a prostředků bere hlavně v úvahu:

— bojeschopnost a možnosti okruhových svazků a útvarů, jak plní stanovené úkoly, jejich materiální problémy, hlavní součinnostní otázky při sladování úkolů s polními vojsky, vojsky Civilní obrany a Lidovými milicemi,

— situaci ostatních jednotek a zařízení okruhu,

— situaci a problémy místních vojenských správ,

— průběh mobilizace u nově vytvářených svazků, útvarů a zařízení za uplynulý den, stav jejich stmelení apod.,

— zabezpečení bojové činnosti vlastních a nově zmobilizovaných svazků, útvarů a zařízení.

Při hodnocení stavu operační přípravy a ekonomické situace na území okruhu má si udělat poměrně přesné závěry hlavně:

— o stavu narušení silniční a železniční sítě na teritoriu okruhu, o předpokládané době jejich obnovy, jak budou narušeny přesuny nebo přepravy vojsk na teritoriu okruhu,

— o stavu narušení technického přikrytí silniční a železniční sítě a o opatřeních, nutných k zabezpečení plánovaných přesunů polních vojsk,

— o stavu zničení nebo poškození silničních a železničních mostů, o předpokládané době obnovy anebo vybudování náhradních přemostění,

— v kterých prostorech bude třeba rozvinout dočasné překládkové prostory a kdo a jakými silami zabezpečí jejich rovinutí a provoz,

— které sklady PHM byly zničeny anebo poškozeny a jaká opatření učinit k zásobování vojsk vzhledem k této situaci,

— jaký bude vliv zatopených prostorů po zničených nebo poškozených přehradách na činnost vojsk, zvláště na přesuny vojsk, jaká opatření učinit v součinnosti s příslušnými civilními orgány k obnově komunikační sítě v těchto prostorech,

— jaké jsou možnosti využít brodů na vodních tocích za zničené silniční mosty,

— jak byly narušeny zdroje pitné vody a jaká opatření v důsledku toho učinit ve prospěch ozbrojených sil,

— jak celková ekonomická situace bude ovlivňovat činnost vojsk,

— jaká opatření navrhnout Radě obrany, které součinnostní otázky řešit s ostatními stranickými a státními orgány a co navrhopat nadříczenému štábu.

Ze zhodnocení stavu řízení, velení a spojení na teritoriu VO má veliteli zvláště vyplynout:

— jak byl narušen celkový systém řízení,

— jak byl narušen systém teritoriální radiační hlásné služby (TRHS),

— které spojovací uzly nebo další spojovací objekty byly vyřazeny nebo poškozeny a jaká opatření v důsledku toho přijmout,

— stav velitelského a součinnostního spojení,

— jaké problémy daná situace vyvolává vzhledem k celkovému řízení na teritoriu VO, které součinnostní vazby byly narušeny a jakým způsobem a do kdy je obnovit.

Při hodnocení situace sousedů si ujasní vliv sousedů na činnost na teritoriu VO (časově i prostorově) a součinnostní otázky k dané situaci.

Při hodnocení meteorologické situace zhodnotí hlavně vliv meteorologických podmínek na plnění úkolů, zejména na zabezpečování přesunů (náledí, mlha apod.), vliv na radiační a chemickou situaci teritoria VO apod.

Při kalkulaci času hlavně posoudí:

— jak časově organizovat práci vlastního štábu a jakou přitom volit metodu práce,

— do kdy vydat rozhodnutí velitele okruhu a do kdy a jaká vydat předřčená nařízení,

— kolik času v důsledku situace poskytnout podřčeným štábům, vlastním silám a popř. dalším vykonavatelům,

— jaké otázky přednesou náčelníci oddělení ve svých návrzích při přípravě rozhodnutí a kdy,

— kdy a jak organizovat součinnost.

Jak se ukazuje, k získání přesných údajů o situaci na teritoriu okruhu a k přijetí rozhodnutí pro řešení vzniklé situace potřebuje velitel získat velký počet zpráv (informací) a celou řadu propočtů. K tomu může využít i výpočetní techniky.

Při nedostatku času nemusí velitel vyslechnout návrhy náčelníka štábu a náčelníků oddělení. Může již při ujasňování úkolů a hodnocení situace se zeptat na některé důležité, nebo nejasné závěry a vyměnit si názory s náčelníkem štábu nebo jen s některými náčelníky oddělení na rozhodující otázky.

Z ujasnění úkolu a ze zhodnocení situace na teritoriu VO mu mají vyplynout závěry pro

— plnění úkolu z hlediska situace, z nařízení nadřčeného štábu a z usnesení Rady obrany,

— součinnost se štáby pozemních vojsk i se stranickými a státními orgány na teritoriu VO,

- způsob použití vlastních sil,
- opatření k všestrannému zabezpečení bojové činnosti a k zabezpečení velení,
- časové plnění úkolů štábu VO i u jednotlivých vykonavatelů rozhodnutí.

Rozhodnutí velitele VO na příští den odráží ideu zámyslu, jak si velitel představuje plnit úkoly, určení sil a prostředků a stanovení konkrétních úkolů vykonavatelům. Rozhodnutí má být maximálně konkrétní a má odpovídat podmínkám celkové vojenskopolitické i ekonomické situace na teritoriu VO, zámyslu nadřazeného stupně, vlastním možnostem a má odpovídat též objektivním zákonům ozbrojeného zápasu a vycházet z celkového zámyslu ochrany teritoria VO.

Rozhodnutí velitele VO na příští den může mít např. tento obsah:

1. Úkol vojenského okruhu na příští den.
2. Zámysl velitele VO:
 - na co soustředit hlavní úsilí při obraně a ochraně teritoria,
 - hlavní úsilí k zabezpečení úkolů a činnosti polních vojsk na teritoriu VO,
 - hlavní úsilí k obnovení velení a bojeschopnosti svazků, útvarů a zařízení a k odstraňování následků jaderných (hromadných leteckých) úderů na teritoriu VO.
3. Úkoly podřízeným
 - svazkům,
 - místním vojenským správám,
 - útvarům a hlavním zařízením okruhu.
4. Upřesnění mobilizačních úkolů (budou-li probíhat).
5. Upřesnění úkolů k zabezpečení přesunů na teritoriu VO.
6. Upřesnění úkolů k zabezpečení bojové činnosti vlastních vojsk a k ochraně důležitých objektů na teritoriu VO.
7. Upřesnění úkolů týlového, zdravotnického a technického zabezpečení.
8. Upřesnění organizace velení a spojení.

Na závěr po vyhlášení rozhodnutí vydá velitel úkoly k organizaci součinnosti:

- směrem k podřízeným (svazkům, útvarům, místním vojenským správám),
- směrem k polním štábům,
- směrem ke stranickým a státním orgánům a o čem informovat Radu obrany.

Závěrem chci zdůraznit, že oproti polním štábům bude mít obsah ujasnění úkolu i zhodnocení situace zásadní odlišnosti. Hlavní úsilí velitele a štábu VO je zaměřeno k zabezpečení úkolů polních vojsk. Na plnění tohoto úkolu se budou denně podílet i ostatní orgány na teritoriu VO. Velitel musí trvale udržovat součinnost s polními štáby a získávat od nich údaje o situaci na frontě a sladovat plnění úkolů z hlediska možností a podmínek na teritoriu VO.

V článku jsem sledoval jen obsahové zaměření zhodnocovacího procesu z hlediska úlohy štábu VO při obraně a ochraně státního území. Tím jsem ukázal na odlišnosti od zhodnocovacího procesu polních vojsk.